

Ajalugu on alati ka inimese lugu

Tauno Pylkkäneni «Mare ja tema poeg» kattub meie tänaste päevateemadega

Kontsertesitus

**Tauno Pylkkäneni ooper
«Mare ja tema poeg»**

Rahvusooper Estonia sümfooniaorkester ja koor, lastekoor Ellerhein, Soome Rahvusooperi solistid dirigent Hannu Lintu juhatusel

**10. septembril Estonia
kontserdisaalis**

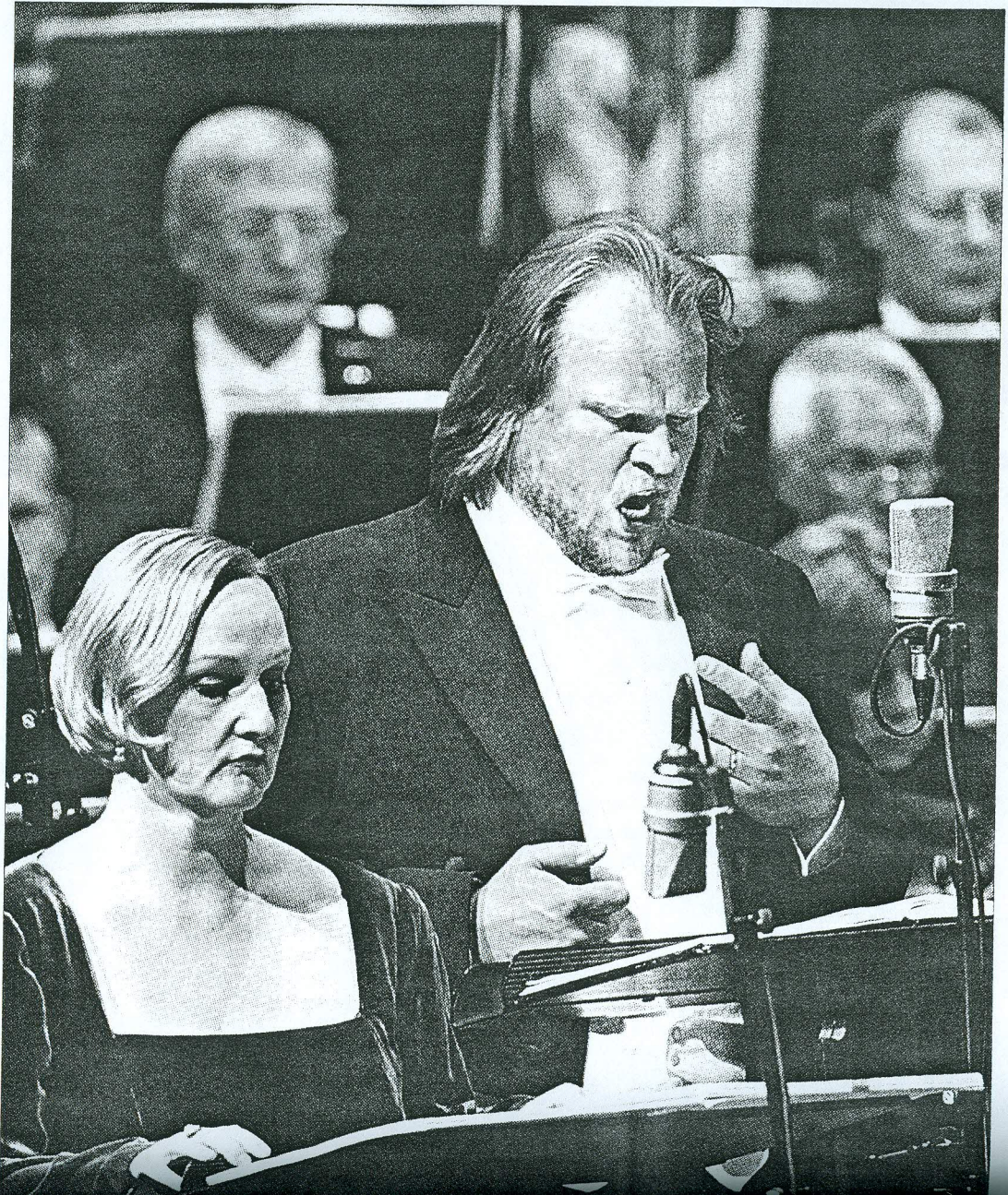
EVI ARUJÄRV
muusikakriitik

Traditsioonilise ooperi närvikanaliks on kõrgendatud tundeseisundit edasi andev vokaal. Võib öelda, et ooperi «lavastus» kulgebki läbi intoneerimise. Intonatsioonilis ilmnev «psühholoogia» tekitab staatikat – mõtleb või tunde inimese on liikumatu – teatud mõttes isegi mingisse afektiliikumisse viskudes.

Nii ongi traditsiooniline ooper vastuolus visuaalset dünaamikat eelistava populaarkultuuriga, aga ka «päris» teatri väljendusvahenditega. Et muusika ise võib kõiki liikumisi kanda, siis ei ole ka eriti midagi katki, kui ooper kontserdina esitatud saab.

Soome Rahvusooperi ja Rahvusooper Estonia koostöös kõlas kontserdivormis Tauno Pylkkäneni Teise maailmasõja keskpaigas valminud ooper «Mare ja tema poeg».

Aino Kallase süžeeel põhineva, Jüriöö sündmusi kujutava lavaloo keskpunktis on emarmastuse ja hõimutunde konflikt. Poja elu päästmiseks ree-

Rahvusoper Estonia koostöös kõlas kontserdivormis Tauno Pylkkäneni Teise maailmasõja keskpaigas valminud ooper «Mare ja tema poeg».

Aino Kallase süžeel põhineva, Jüriöö sündmusi kujutava lavaloo keskpunktis on emarmastuse ja hõimutunde konflikt. Poja elu päästmiseks reedab Sakala vanema lesk lossihärrale eestlaste sõjaplaani.

Inimelu haprus

Taustaks eesti kirjanike kildkondlikud kemplused, tekitas too Aino Kallase näidend juba 1935. aasta Eesti patriootlikes ringkondades paksu verd. Tänapäev ei ole romantiseeritud või müütiline ajalooajaloo piltilt kusaigile kadunud. Paljud inimesed vajavad ajaloo ilu. Ehk just seepärast, et lähedalt – seestpoolt – on ajalugu alati julm ning närune.

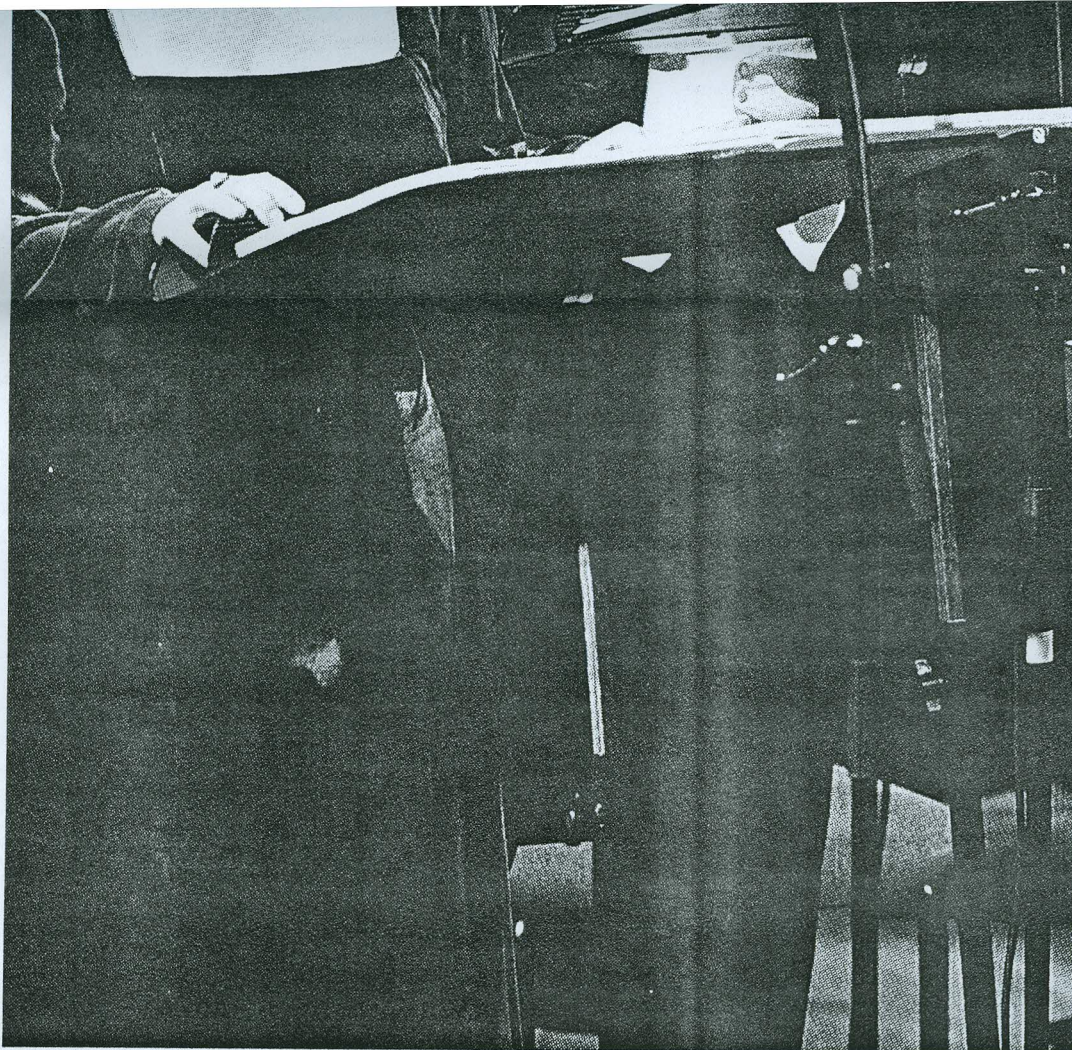
Pylkkäneni ooperi voores on voolav, paindlikult kõne- ja tunderütmi järgiv vokaal. Sujuvat muusikavoolu hakib vaid mõni tühjavõitu tantsuepisood esimeses vaatuses. Ka peakangelannat laulnud sopran Kirsi Tiihonen sügavsoe, «nuttev» Puccini-hääl tõi ettekandesse romantilise draama hõngu (kuigi kõrgete nootidega ei läinud just alati hiilgavalt).

Tenor Raimo Sirkiä (Mare poeg Imant) jättis kohati (kui ta juhtumisi orkestrist välja kostis) suurepärase mulje klaviri kõrgregistri ja sujuvate üleminekutega ühest registrist teise. Paraku saabus esimene hetk, kus tema esitusest ka mingit tundevärvi kuulda oli, alles kolmandas vaatuses, küsimusega: «Kõik tapetud? Miks mina olen elus?»

Haakub õhus olevaga

Hoopis elusamat intoneerimist võis kuulda jahimees Mango osast (bariton Esa Ruuttonen). Laitmatult kõlas ka tenor Juha Riihimäki Leigari laul.

Orkestripartiis oli iluvigu, kuid tervikuna jättis hea mulje vokaalmeloodiate tundlik

Emarmastuse ja hõimutunde konflikt: Sakala vanema lesk Mare (Kirsi Tiihonen) reedab poja elu päästmiseks Viljandi komtuurile (Juha Uusitalo) eestlaste sõjaplaani. Peeter Langovits

toetamine. Ka massistseene kehastav kooripartii kõlas ladusalt ja täpsete meeleoluaktsentidega. Tõsiselt häiris aga, et liigvõimukas orkestrikõla kipus ooperihääli varjutama.

Parima osa tegi bassbariton Juha Uusitalo, hoolimata sellest et tema Viljandi komtuuri kuju erilisi draamatilisi hingeõnkeid ei pakkunudki. Uusitalo esituse tegi kontsertvormiski ilmekaks aktiivse tundetooniga kõnerütm ja sellest sündinud psühholoogiline veenvus, vääriskus ning soojus.

Et just vaenlase kuju nii

inimnäoline sai, mõjutas paratamatult kogu lavaloo ilmet. Kõlama ei jäänud ajaloo ülevus, vaid üksikisiku kaitsetuse ja inimelu hapruse teema.

Aino Kallase süžeel põhineva, Jüriöö sündmusi kujutava lavaloo keskpunktis on emarmastuse ja hõimutunde konflikt.

Juhus muidugi, et Pylkkäneni ooper meie tänaste päevateemadega kattub. Räägime ju just praegu oma-

enese ajaloo ilust ja häbist – ohvrite ja võitjate, kangelaste ja mugandujate ajaloost.

Lähedalt on ajalugu alati inimese lugu. Pylkkäneni ooperi Mare uputab end järvelainetesse. Tänapäeval võib arukas inimene kollektiivse teadvuse jäikraskest koormast mitmel märksa tervislikumal moel vabaneda. Näiteks dünaamilisemaid ja pandlikumaid ühishuvisid eelistades.

Sellel koopasse, ujuvale saarekesele või ideaalsesse lepitusruumi minekul on nii plusskuu ka miinusmärgiga nimesid: korporatiivsus, võrguühiskond, integratsioonine